

УДК 378.148 +361.08(410)

ДО ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Бартош–Пічкара О., Шпеник С.,
м.Ужгород

Постановка проблеми. Для суспільства важливою є інтеграція всіх форм і напрямків як професійної, так і непрофесійної соціальної роботи в єдину систему, здатну до гнучких і ефективних змін, що відповідають прогресивному розвитку суспільства і формуванню сприятливої для особи ситуації в суспільстві у цілому.

Створення і функціонування системи соціальної служби вимагає комплексного вирішення багатьох проблем, серед яких одним з найважливіших і гостріших є забезпечення соціальних установ всіх рівнів висококваліфікованими кадрами для роботи різними категоріями населення, у тому числі з молоддю та дітьми.

Актуальність даного дослідження випливає з потреби в суспільстві професійно підготовлених соціальних працівників, діяльність яких була б направлена на реабілітацію молоді та дітей, яка, на сьогодні, не задовольняється ні в кількісному, ні в якісному відношенні.

Мета нашої статті – розкрити окремі особливості підготовки за денною формою навчання майбутніх соціальних працівників у Великій Британії, які працюватимуть з дітьми.

Аналіз публікацій і досліджень. Питання професійної підготовки соціальних працівників в Україні розглянуто в працях А.Капської, І.Козубовської, Л.Мищик, І.Миговича, В.Поліщук та інших вітчизняних учених. Зарубіжний досвід підготовки фахівців соціальної роботи частково висвітлюється в працях О.Ольхович, О.Пришляк, Н.Собчак, С.Шпеник та ін.

Питаннями розвитку концепції особистісно-діяльнісного підходу до підготовки та підвищення кваліфікації соціальних працівників, які працюють з дітьми у Великій Британії займаються такі вчені як: Ф.Айнсворт (F.Ainsworth), Дж.Алдгейт (J.Aldgate), Н.Бріджфорт (N.Bridgeford), Х.Денбурі (H.Danbury), Д.Еванс (D.Evans), Дж.Сіммондс (J.Simmonds), Д.Уолбрідж (D.Wallbridge).

Так, британські спеціалісти з питань опіки над дітьми Б.Голдштайн (B.Goldstein), лектори з соціальної роботи різних британських університетів М.Макколган (M.McColgan), Дж.Пекмен (J.Packman), директори різних соціальних служб М.Майкл (M.Michael), Д.Мамфорд (D.Mumford), Ш.Попрад (Sh.Pouprad), тьютори К.Венделкен (C.Wendelken), представники Центральної ради з питань освіти та підготовки у сфері соціальної роботи П.Фрай (P.Fry), М.Демпсі (M.Dempsey), Л.Фрост (L.Frost) наголошують на внесенні змін в навчальні плани та програми підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні у Великій Британії освітні послуги надають 168 університетів та коледжів [1], серед яких проблемою підготовки фахівців соціальної роботи у Великій Британії (до роботи з дітьми зокрема) займаються щонайменше 68 навчальних закладів, в яких відкрита спеціальність «соціальна робота».

Готуються такі фахівці за планами підготовки бакалаврів і магістрів соціальної роботи. В окремих освітніх закладах на базі бакалавра (та для тих, хто має великий практичний досвід роботи з дітьми) готують спеціаліста з певної галузі у сфері соціальної роботи (наприклад, спеціаліст з соціальної роботи: соціальна робота з дітьми, молоддю і т.д. (Specialist in Social Work: Social Work with Children, Young People, their Families and Carers).

Основним курсом у підготовці фахівців соціальної роботи до роботи з дітьми в освітніх закладах Великої Британії вважається «соціальна робота з дітьми» (Social Work with Children and Families) та практика у відповідних агентствах.

Дисципліна «соціальна робота з дітьми» пропонується до вивчення бакалаврам, як правило, на 4-му курсі денної форми навчання. Її можуть читати окремо за цією ж назвою курсу, або ж в контексті інших дисциплін, таких як: соціальна робота в різноманітному оточенні (Social Work in Diverse Settings); теорія і практика соціальної роботи з різними категоріями населення (Social Work Theory & Practice with Different Population Categories); розуміння особистих та соціальних змін (Understanding Personal and Social Change) тощо.

Магістратура ж пропонує чітке визначення вступником напрямку та спеціалізації в підготовці, та обов'язково пропонує серед дисциплін ті, які торкаються вирішення соціальних проблем дітей та молоді (наприклад, опікування дітьми та їх захист (Child Care including Child Protection).

Розглянемо підготовку фахівців соціальної роботи до роботи з дітьми групи «ризик» в Англії (Велика Британія).

Університет Іст Англія (University of East Anglia) готує бакалаврів та магістрів соціальної роботи. Безпосередньо дисципліни та відповідні теми, що готують майбутніх фахівців до роботи з дітьми пропонуються за програмою для 2-го року навчання на ступінь бакалавра та для 1-го року навчання на ступінь магістра (див. табл.1).

Таким чином, на 1-му році навчання на ступінь бакалавра соціальної роботи студенти вивчають історичний та міжнародний контексти соціальної роботи, тренують навички та вміння роботи з різними категоріями клієнтів та піклувальників. На 2-му році навчання на ступінь бакалавра та 1-му році навчання на ступінь магістра соціальної роботи студентам пропонують теми до вивчення, що стосуються анти-опресивної та анти-расистської практики, соціальної роботи в організаціях різного типу, соціальної роботи з дітьми та сім'ями, соціальної роботи з дорослими, розуміння психічних хвороб, теорії особистості, процесу надання допомоги тощо. На 3-му році навчання на ступінь бакалавра та 2-му році навчання на ступінь магістра соціальної роботи студентам пропонують курси, що пов'язують теорію з практикою соціальної роботи. Особливо важливим вважається курс «робота з різними

Таблиця 1.

Програма підготовки бакалавра та магістра соціальної роботи в Університеті Іст Англія

Рік навчання	ДИСЦИПЛІНА
1 рік, бакалавр	<ul style="list-style-type: none"> Вступ до психосоціальної теорії (Introduction to Psychosocial Theory) Поняття «я» та «суспільство» у соціальній роботі (Self and Society for Social Work) Вступ до психології розвитку у соціальній роботі (Introduction to Developmental Psychology for Social Work) Підготовка до практики (Preparation for Practice) – 1 день на тиждень Контекст соціальної роботи (Social Work in Context)
2 рік, бакалавр 1 рік, магістр	<ul style="list-style-type: none"> Професійна теорія і практика I (Professional Theory and Practice I) Розвиток людини та її поведінка (Human Growth and Behaviour) Право соціальної роботи (Social Work Law) Соціальна робота та суспільство (Social Work and Society) Професійна теорія і практика II (Professional Theory and Practice II) Практика (80 днів)
3 рік, бакалавр 2 рік, магістр	<ul style="list-style-type: none"> Професійний розвиток (Professional Development) Робота з різними типами клієнтів (Working with Service Users) Написання дисертації Практика (120 днів)

типами клієнтів». Серед проблем, на яких зосереджуються студенти для написання дисертації, є: побутове насильство, материнство та втручання в сім'ю, соціальна робота як відповідь на проблему проституції серед неповнолітніх, превентивна робота у підтримці добробуту для людей похилого віку, роль соціальної роботи у функціонуванні дитячих центрів тощо [2].

Також Університет Іст Англія (University of East Anglia) готує магістрів соціальної роботи з спеціалізацією у сфері

дослідження проблем дітей та сімей (MA in Child and Family Research) [3]. Ця програма розроблена для спеціалістів середньої ланки охорони здоров'я, спеціалістів з проблем підтримки добробуту та політики, яким необхідні детальне розуміння «сім'ї та дитини», а також методика проведення досліджень у роботі з дітьми та сім'ями. Вона складається з 3 блоків (див. табл. 2), вивчення кожного з яких оцінюється через курсову роботу, участь в практичних заняттях та дисертацію.

Таблиця 2.

Програма підготовки фахівців до роботи з дітьми в Університеті Іст Англія

НАЗВА БЛОКУ	ЗМІСТ МОДУЛЮ
Проблеми дітей та сім'ї (осінній семестр)	<ul style="list-style-type: none"> Психо-соціальні перспективи сім'ї (введення основних понять та теорій; факторів, що впливають на структуру сім'ї) Соціальна політика та добробут дитини (розглядає роль соціальної політики та соціально-економічного контекстів у вибудові практики соціальної роботи з дітьми та сім'ями) Розуміння дітей та сімей (розглядає проблеми розвитку дитини; вплив втрат на розвиток дитини; дитячу кривду; теорію прив'язаності в рамках вирішення потреб дітей та батьків)
Проведення дослідження (весняний семестр)	<ul style="list-style-type: none"> Вступ до проведення дослідження (орієнтує студентів у мові та техніці дослідження з проблем дітей та сімей; трактує поняття якісного та кількісного дослідження) Якісне дослідження (розробляє практичні навички у плануванні та формуванні якісного дослідження, збору даних, їх аналізу та інтерпретації) Кількісне дослідження (додає ґрунтовних знань щодо оцінювання, інструментів проведення, обробки та подачі статистичних даних, систематичного переогляду та мета-аналізу)
Незалежний дослідницький проект (літній семестр)	<ul style="list-style-type: none"> Проведення емпіричного дослідження у сфері вивчення проблем дітей та сімей. Тема обирається студентом за підтримки керівника. Обсяг складає 15000 слів, 2 сторінки висновків.

Університет Іст Англія (University of East Anglia) пропонує навчання на ступінь PhD з 3-річною денною програмою навчання [4]. Кінцево навчання оцінюється через підготовку дисертації на 100000 слів та складання усного комплексного іспиту. Кожного студента прикріплюють до певної дослідницької групи з метою написання дослідницького проекту після подачі заяви на навчання та представлення 1 рекомендації. У студента є керівник наукової теми також. На сьогодні студентам пропонують до розробки наступні теми: супервізія в соціальній роботі, тривалий фостерінг, теорія прив'язання, діти біженців, діти вулиці, підтримка сім'ї тощо.

Студентів, які навчаються на ступінь PhD, прикріплюють до дослідницького центру університету, що займається розробкою трьох тем: 1) дитячі служби та добробут дітей; 2) батьківство та сім'я; 3) соціальні служби для дорослих. В межах першої теми науковці та дослідники опрацьовують наступні підтеми:

- Діти групи «ризик». Вивчаються комплексні зв'язки між дитячою кривдою, теорією прив'язання, втручання в життя дитини, та їх вплив на результати роботи з дітьми; нерівномірний розподіл влади та впливу між клієнтами служб, соціальними працівниками та менеджерами.
- Соціальна опіка та охорона здоров'я. Розглядаються соціально-правові межі міжпрофесійних стосунків у співпраці професіоналів в процесі надання допомоги дітям.
- Розміщення в родині, фостерінг та всиновлення. Досліджуються нові підходи у психології та практиці розміщення дитини тощо [5].

Розглянемо підготовку фахівців соціальної роботи до роботи з дітьми в іншій територіальній частині Великої Британії – Шотландії.

Так, для прикладу Університет м.Стерлінг (Sterling University) готує бакалаврів соціальної роботи (BA (Hons) in Social Work) [6]. Як і в усіх інших університетах Великої Британії вступ на бакалаврську програму відбувається на 3 році навчання. Навчання на 3 курсі (в семестрах 1–3) передбачає підготовку фахівців спільно з студентами спеціальності «соціологія» і «соціальна політика». Студенти слухають дисципліни: соціальна диференціація (за статтю, віком, національністю, класом, станом дієздатності тощо); соціальні проблеми (сучасний стан та перспективи розвитку); соціальна політика (історичні та теоретичні перспективи сфери добробуту); та 2 вступні

модулі до проблем соціальної роботи; 3 вибіркові модулі. Також студенти проходять 70-денну практику. Навчання на 4 курсі (в семестрах 4–8) передбачає вивчення: 5 модулів, які фокусуються на проблемах теорії та практики соціальної роботи (етика, політика та практика соціальної роботи з дітьми та молоддю, з людьми з психічними хворобами, фізичною недієздатністю, з людьми похилого віку, з правопорушниками тощо); 4 модулів, які звертаються до проблем права, ризиків в управлінні, добробуту, розвитку людини. Також студенти готують бакалаврську роботу та проходять 100-денну практику.

Оцінювання навчання студентів проходить через оцінку письмових робіт, іспитів (усних та письмових), записів (відео-записів в тому числі) з проходження практики тощо. Для вступу на програму слід подати заяву, заповнити аплікаційну форму, подати довідку про відсутність правопорушень, пройти співбесіду.

Цей університет також пропонує і магістерську програму (на базі бакалавра соціальної роботи). Програма передбачає вивчення 9-ти модулів, проходження 2-ох практик. Навчання проходить під час лекцій, дискусій в малих групах, підготовки проекту, семінарів. Практика відбувається в державних та недержавних агентствах, відповідно оцінюється вчителем практики від бази практики та супервізором від університету. Магістратура з отриманням диплому магістра соціальних наук (MSc) передбачає 3-річне навчання [7]. Розподіл програми підготовки в магістратурі за роками навчання подано в таблиці (див в табл.3).

Вищі навчальні заклади у Великій Британії мають певну автономію у визначенні обов'язкових дисциплін в навчальному плані. Так, шотландський Університет м.Глазго (Glasgow University) спільно з Університетом Стречклайд (University of Stretchclyde) та коледжом Ленгсайд (Langside College) є єдиними у Великій Британії, які пропонують (за денною формою навчання) ступінь бакалавра з спеціалізацією «соціальна робота з дітьми за місцем проживання (BA (Hons) Social Work in Residential Child Care)». І лише університет м.Глазго (Glasgow University) пропонує (за денною формою навчання) ступінь магістра соціальних наук з спеціалізацією «соціальна робота з дітьми за місцем проживання (MSc in Advanced Residential Child Care)».

Програма підготовки з такою спеціалізацією у навчанні повністю атестована Шотландською Радою з питань

Таблиця 3.
Програма підготовки магістрів до роботи з дітьми в Університеті м.Стерлінг

РІК	СЕМЕСТР	МОДУЛЬ/ДИСЦИПЛІНА
I	1	• Теорія і практика соціальної роботи I: вступ до теорії та практики соціальної роботи, право та анти-дискримінативна практика (Theory and Practice of Social Work)
		• Соціальна робота та право: соціальна політика, системи соціальної безпеки, етика та право на добробут (Social Work and Law)
		• Розвиток людини (Human Development)
	2	• Практика – 65 днів

II	3	• Знання необхідні для практики I – здоров'я, хвороба та недієздатність: значення хвороби, труднощі недієздатності та у навчанні, практика соціальної роботи та опікування здоров'ям (Practice Based Knowledge)
		• Знання необхідні для практики II – кримінальне право: кримінальне право та соціальна робота (Practice Based Knowledge)
		• Знання необхідні для практики III – діти та сім'ї: робота з дітьми та сім'ями (Practice Based Knowledge)
	• Теорія і практика соціальної роботи II: робота з сім'ями та групами, робота в денних центрах, за місцем проживання, соціальна робота з дітьми та сім'ями, соціальна робота в кримінальному правосудді (Theory and Practice of Social Work)	
4	• Практика – 95 днів	
	• Ризики, влада, політика в сучасній соціальній роботі	
III	5,6	• Написання магістерської роботи (5 семестр для студентів денної форми навчання та 5,6 семестри для очно-заочної)

надання соціальних послуг (The Scottish Social Services Council (SSSC)). З цією метою Шотландський уряд фінансує (за допомоги стипендій) навчання студентів, які в майбутньому працюватимуть тільки в цій сфері. Студенти, фактично, навчаються за тією ж програмою, що і бакалаври соціальної роботи без спеціалізації, але винятком є те, що спеціальні дисципліни та теми з модулів, семінари, практичні заняття у малих групах проводять лектори з Шотландського інституту опіки за дітьми за місцем проживання (The Scottish Institute for Residential Child Care). Також практика, яку проходять студенти, звужена до переліку агентств, що спеціалізуються на роботі з дітьми та сім'ями, особливо за місцем проживання. Тематика дипломних робіт звертається суто до проблематики вирішення соціальних проблем дітей, сімей та системи опіки.

Шотландський інститут опіки за дітьми за місцем проживання (The Scottish Institute for residential Child Care) було створено у 2000 році з метою надання допомоги навчальним закладам, спеціалістам в Шотландії, які спеціалізуються на роботі з дітьми. Інститут є партнером Університету Стречклайд (University of Strachclyde), Університету ім.Роберта Гордона (The Robert Gordon University), Коледжу Ленгсайд (Langside College) та соціальної програми «Кому важливо?» (Who Cares?) [8].

Отже, особливості підготовки бакалаврів за денною формою навчання передбачають:

- Тривалість навчання на бакалавраті – 4 академічні роки;
- Проходження 2-х практик (1 – на другому році навчання, 1 – на третьому році навчання) в агентствах для дітей та молоді;
- Вивчення в деталях принципів та практики надання соціальної роботи дітям, сім'ям та дорослим.

Для вступу на програму подаються сертифікати про незалежне оцінювання знань з трьох предметів з оцінками не нижче «В» (як правило, це обов'язковими є англійська мова та математика), а також довідку про наявний щонайменше 1-річний досвід роботи з даної сфери (волонтерська практика з дітьми, молоддю, в громаді). Кандидати, які мають практику меншу за 6 місяців, проходять додаткову співбесіду [9].

Навчання на ступінь магістра з спеціалізацією

«соціальна робота з дітьми за місцем проживання (MSc in Advanced Residential Child Care)» триває 16 місяців. На цей курс відбирають тільки 15 студентів і лише тих, хто вже має ступінь бакалавра і має запис у дипломі про отримання 360-ти кредитів [10].

Студенти – майбутні магістри повинні успішно завершити вивчення 8 модулів. На проходження 1 модулю відведено 5 днів. Наступні 8 місяців відводяться для завершення підготовки дипломної роботи (обсягом 10000–15000 слів) на базі проходження практики. Таким чином, студенти отримують диплом магістра за 2 роки, хоча в зв'язку з відставанням у написанні дипломної роботи, тривалість може бути і більшою.

Перелік модулів, запропонованих до вивчення:

- Перспективи опіки над дітьми за місцем проживання (Perspectives on Residential Child Care);
- Вступ до опіки над дітьми за місцем проживання (Critical Enquiry in Residential Child Care);
- Лідерство та навчання опіці над дітьми за місцем проживання (Leading and Learning in Residential Child Care);40
- Розуміння та оцінювання опіки над дітьми та молоддю за місцем проживання (Understanding and Assessing Children and Young People in Residential Child Care); 40
- Методи ефективного втручання в процесі опіки над дітьми (Intervening Effectively in Residential Child Care);
- Методи професійного запиту: етичні та ефективні дослідження (Methods of Professional Enquiry: Ethical and Effective Research in Residential Child Care).

Навчання студентів оцінюється через портфоліо (portfolio). Для того, щоб студенти могли представити докази своєї компетентності, оцінену проведену ними роботу, розроблено поняття «ПОРТФОЛІО» [11], котре вважається збіркою усіх письмових робіт студента, звітів т'юторів та вчителів практики.

Розглянемо підготовку фахівців соціальної роботи до роботи з дітьми в іншій територіальній частині Великої Британії – Уельсі.

Університет Бенгор (Bangor University) пропонує наступну 3-річну програму підготовки **бакалавра соціальної роботи** (Social Work BA (Hons)) з курсом «соціальна робота з дітьми та сім'ями» (див.табл.4) [12].

РІК НАВЧАННЯ	МОДУЛЬ/ДИСЦИПЛІНА	К-СТЬ КРЕДИТІВ
1	Уміння проводити дослідження (Basic Research Skills)	20
	Вступ до соціальної політики (Introduction to Social Policy)	20
	Практичне навчання (Practice Learning)	30
	Цінності та етика для професійної практики (Values and Ethics for Professional Practice)	20
	Перехідні періоди та втрати в житті людини (Transitions and Loss)	10
	Розвиток людини (Growth and Development)	10
	Соціальні зміни в Британії (Social Change in Britain)	10
	Зміни в житті (Transitions Through Life)	10
	Практика (Practice Learning Opportunity) (20 днів)	30
	РАЗОМ ЗА 1 РІК	160
2	Практика та теорія соціальної роботи (Social Work Theory and Practice)	20
	Право соціальної роботи (Social Work Law)	20
	Планування опіки для дорослих (Planning Care for Adults)	15
	Соціальна робота з дітьми та сім'ями (Social Work with Children and Families)	15
	Розвиток індивідуально-орієнтованих соціальних служб (Development of Personal Social Services)	10
	Практика (Practice Learning Opportunity) (80 днів)	40
	РАЗОМ ЗА 2 РІК	120
3	Право на добробут (Welfare Law)	10
	Професійна робота та організація життя (Professional Working and Organisational Life)	10
	Якісне дослідження та практика (Evaluating Research and Evidence Based Practice)	10
	Психічне здоров'я (Mental Health)	15
	Розуміння недієздатності (Understanding Disability)	15
	Практика (Practice Learning Opportunity) (100 днів)	60
	РАЗОМ ЗА 3 РІК	120

В змісті курсу «соціальна робота з дітьми та сім'ями», який є обов'язковим до вивчення в програмі бакалаврату, розглядають: історичний контекст розвитку добробуту для дітей; теорії запобігання зубожіння дітей та їх захисту; опіка над дітьми в та поза сім'єю; розуміння шляхів розвитку цінностей соціальної роботи з дітьми, змін в законодавстві; розбудова служб добробуту для дітей; статус дитини, неповнолітнього правопорушника у практиці соціальної роботи тощо. Оцінювання результатів навчання проходить через перевірку 2-х письмових робіт (2°500 слів кожна) та есе на 3°000 слів з розглядом конкретного випадку з дитиною в сім'ї.

Інший уельський університет – Університет Глеморан (University of Glamorgan) пропонує навчання на ступінь ба-

калавра соціальних наук з спеціалізацією на дітях та молоді (BSc [Hons] Childhood and Youth) [13]. Тривалість навчання за денною формою – 3 роки. В рамках програми студентів навчають глибокому розумінню проблем, пов'язаних з дітьми та підлітками; наголос ставиться на оцінювання та втручання в життя дітей та підлітків групи «ризик» в різних ситуаціях, на розуміння впливу соціальних, культурних та політичних питань на молодь. Теоретична програма навчання складена за модулями (див.табл.5) та оцінюється через підготовку письмових робіт, проектів, складання іспитів та підготовки розробки окремого випадку (case study). Студенти також проходять і практичне навчання на відповідних базах практики.

Таблиця 5.

Програма підготовки бакалаврів до роботи з дітьми в Університеті Глеморан

№ п/п	НАЗВА МОДУЛЮ
	Перспективи проблем пов'язаних з дітьми та молоддю (Perspectives on childhood and youth)
	Оцінювання та втручання в життя дітей з проблемною поведінкою (Assessment and intervention for challenging behaviour)
	Зміна поведінки в школі, громаді, вдома (Behaviour change in homes, schools and communities)
	Вступ до соціальної, вікової психології (Introduction to social and developmental psychology)
	Освіта (Issues in education)
	Розуміння сім'ї (Understanding families)
	Робота з молоддю (Working with young people)
	Розуміння молодіжного злочину (Understanding youth crime)

Магістерську програму з обов'язковим до вивченням курсом «соціальна робота з дітьми, молоддю та сім'ями» пропонує в Уельсі школа соціальних наук Університету м.Кардіф (School of Social sciences of University of Cardiff) [14]. Тривалість навчання – 2 роки за денною формою. На курс приймають студентів віком від 25 років (молодші за

25 років повинні представити довідку про наявність дво-річного досвіду роботи у соціальній сфері). Програмою передбачено 100-денне теоретичне навчання в університеті та 100-денне навчання в агентствах на базах практики на кожному з 2-х років навчання (див.табл.6).

Таблиця 6.

Програма підготовки магістрів до роботи з дітьми в Університеті м.Кардіф

РІК НАВЧАННЯ	КУРС
I	<ul style="list-style-type: none"> • Основи правознавства (Foundations of law) • Вступ до практики соціальної роботи та до теорії соціальної роботи (Introduction to Social Work Practice and Introduction to Social Work Theory) • Перспективи соціальних наук (Social Science Perspectives) • Соціальна робота з дітьми, молоддю та сім'ями (Social Work and children, young people and families) • Соціальна робота з дорослими (Social Work with Adults) • Принципи розробки дослідження (Principles of Research Design) • Практика (Practice)
II	<ul style="list-style-type: none"> • Робота в та за межами організації (Working in and across organisations) • Соціальна робота з індивідами, сім'ями, групами та громадами (Social Work with Individuals, Families, Group and Communities) • Процес проведення дослідження/ Дисертація (Research Processes/Dissertation) • Семінари (Workshop programme) • Практика з конкретною категорією клієнтів (Practice —chosen from SW with Children, Young People and Adults)

Навчання оцінюється через перевірку письмових робіт, проектів, вивчення конкретного випадку (case study) та практику.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із дослідженням особливостей підготовки соціальних працівників до роботи з дітьми в США.

Література та джерела

1. Перелік університетів та коледжів, що готують фахівців соціальної сфери у Великій Британії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.directoryofeducation.net/colleges_universities/byCountry/United+Kingdom> – Загол. з екрану. – Мова англ.
2. University of East Anglia. Courses [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.uea.ac.uk/swp/swinfo>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
3. University of East Anglia. Masters in Child and Family Research [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.uea.ac.uk/swp/macfr#Programme>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
4. University of East Anglia. MPhil and PhD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.uea.ac.uk/swp/mphilphd>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
5. University of East Anglia. Research [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.uea.ac.uk/swp/research>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
6. University of Sterling. Undergraduate Study Course Information [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.external.stir.ac.uk/undergrad/course_info/courses_ug/soc_work.php> – Загол. з екрану. – Мова англ.

7. University of Sterling. Postgraduate Study Course Information [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.external.stir.ac.uk/postgrad/course_info/hum_science/app_socsci/soc-work-stud.php#pg_contents> – Загол. з екрану. – Мова англ.
8. The Scottish Institute for Residential Child Care. General Issues [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.sircc.org.uk>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
9. The Scottish Institute for Residential Child Care. Social Work Undergraduate Degree [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.sircc.org.uk/education/honsdegree>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
10. The Scottish Institute for Residential Child Care. Master of Social Sciences in Advanced Residential Child Care [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.sircc.org.uk/education/masters>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
11. Doel M., Shardlow S. The Practice Portfolio. Research report. – UK: University of Sheffield, 1988.
12. Bangor University. Social Work BA (Hons) degree [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <[http://www.bangor.ac.uk/courses/undergrad/index.php.en?view=course&prospectustype=undergraduate&courseid=140&subjectarea=41&name=Social%20Work%20BA%20\(Hons\)§ion=section6](http://www.bangor.ac.uk/courses/undergrad/index.php.en?view=course&prospectustype=undergraduate&courseid=140&subjectarea=41&name=Social%20Work%20BA%20(Hons)§ion=section6)> – Загол. з екрану. – Мова англ.
13. University of Glamorgan. Study with Us [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.glam.ac.uk/coursedetails/685/694>> – Загол. з екрану. – Мова англ.
14. Cardiff University. MA in Social Work [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.cf.ac.uk/socsi/degreeprogrammes/postgraduate/taughtmasters/degreeprogrammes/socialwork/index.html>> – Загол. з екрану. – Мова англ.

В статті розкриті окремі особливості підготовки за денною формою навчання майбутніх соціальних працівників у Великій Британії, які працюватимуть з дітьми. Визначено, що основним курсом у підготовці фахівців соціальної роботи до роботи з дітьми в освітніх закладах Великої Британії вважається курс «соціальна робота з дітьми» (Social Work with Children and Families) та практика у відповідних агентствах.

В статье раскрыты отдельные особенности подготовки на дневной форме обучения будущих социальных работников в Великобритании, которые будут работать с детьми. Определено, что основным курсом в подготовке специалистов социальной работы к работе с детьми в образовательных учреждениях Великобритании считается курс «социальная работа с детьми» (Social Work with Children and Families) и практика в соответствующих агентствах.

The author of the article has considered some features of day-time training of future social workers in the UK for the work with children. It has been determined, that the core course in social work specialists training in educational institutions of Great Britain is the course «Social Work with Children and Families» as well practice in correspondent agencies.